

ชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ภูมิภาคเหนือตอนล่าง: อัตลักษณ์และความหลากหลาย

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา

“Tai Khrang” Ethnicity in the Lower Northern Region: Identity and Variety

Unchalee Singnoi Wongwattana

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก 65000

Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Naresuan University, Phitsanulok, 65000

Corresponding author. E-mail address: unchalees@nu.ac.th

Received: 27 June 2016; Accepted: 14 September 2016

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแหล่งชุมชน/หมู่บ้านและศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง ข้อมูลการวิจัยได้จากการสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก การซักข้อมูล การเข้าร่วมกิจกรรมและสังเกตการณ์ เอกสารท้องถิ่น และสื่อสังคมออนไลน์ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่างตั้งหลักแหล่งกระจายกันไปไม่ต่ำกว่า 171 ชุมชน/หมู่บ้าน ในเขต 6 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก และสุโขทัย กลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” มีอัตลักษณ์ที่เป็นการบูรณาการจากหลายลักษณะ ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมาจากเมืองหลวงพระบางและเวียงจันทน์ประเทศลาวประมาณ 200 กว่าปีมาแล้ว 2) ผ้าซิ่นตีนจกพื้นสีแดง 3) ชื่อเรียกชาติพันธุ์ที่หลากหลาย และ 4) เสียงวรรณยุกต์

คำสำคัญ: ชาติพันธุ์ไทครั่ง ผ้าซิ่นตีนจกพื้นสีแดง ชื่อชาติพันธุ์ ระบบเสียงวรรณยุกต์

Abstract

This research article aims to survey “Tai Khrang” communities/villages and seek for the identity of “Tai Khrang” ethnicity in the lower northern region. Research data was collected by surveying, in-dept interviewing, eliciting, participating & observing, as well as from local documents and social media. The result shows that there are, at least, in 171 communities/ villages located in 6 provinces: Kamphaeng Phet, Uthai Thani, Nakhon Sawan, Phichit, Phisanulok and Sukhothai. Its identity is found as the integration of various aspects such as 1) historical background from Luang Prabang and Vientiane about 200 years ago, 2) Teen Chok sarong with the red lower part, 3) various ethnic names and 4) tonal system.

Keywords: Tai Khrang Ethnicity, Teen Chok Sarong with the Red Lower Part, Ethnic Names, Tonal System

บทนำ

คำว่า “ชาติพันธุ์” ต่างจาก “เชื้อชาติ” และ “สัญชาติ” เชื้อชาติ (Race) คือ ลักษณะทางชีวภาพที่พิจารณาจากรูปลักษณ์ เช่น สีผิว เส้นผม และดวงตา ที่มีประวัติความเป็นมาและบทบาทในสังคมแตกต่างกัน เชื้อชาติไทย จีน อินเดีย อังกฤษ ฯลฯ ซึ่งความแตกต่างทางชีวภาพนี้อาจเป็นเหตุให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันได้ในแต่ละสังคม เช่น สังคมหนึ่งอาจให้ความแตกต่างระหว่างคนผิวขาว และ “คนผิวสี” (คนผิวดำและผิวเหลือง) ในขณะที่อีกสังคม ความแตกต่างทางชีวภาพ อาจไม่มีความหมายเท่าใดนัก ส่วนคำว่า สัญชาติ (Nationality) คือ การเป็นสมาชิกหรือประชาชนของประเทศหนึ่งๆ ตามกฎหมาย ซึ่งอาจเป็นผู้ที่อพยพมาจากที่อื่น เป็นคนเชื้อชาติอื่นที่โอนสัญชาติมา เช่น

เชื้อชาติจีนสัญชาติไทย เชื้อชาติอินเดียสัญชาติไทย ฯลฯ ดังนั้น ผู้ที่ถือสัญชาติเดียวกัน จึงอาจมีลักษณะทางชีวภาพดังกล่าวที่แตกต่างกันได้

ชาติพันธุ์ (Ethnicity) คือ การมีวัฒนธรรมเดียวกัน ซึ่งนอกจากจะหมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณีแล้ว ยังหมายรวมถึง วิธีการดำเนินชีวิต ภาษา ความเชื่อ และการสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษสายเลือดเดียวกันด้วย เช่น ชาติพันธุ์ไท เขมร พม่า กะเหรี่ยง ฯลฯ ซึ่งผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพัน สามัคคีกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียว พร้อมทั้งจะช่วยกันเสริมสร้างอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์นั้นๆ

ชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” หรือ “ลาวครั่ง” เป็นชาติพันธุ์ที่ไม่ชัดเจนเท่าใดนักในเรื่องของชื่อเรียก ชื่อ “ลาวครั่ง” ใช้

เรียกชาติพันธุ์ เนื่องจากมีถิ่นฐานเดิมมาจากประเทศลาว ส่วน “ไทครั่ง” ใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากเป็นภาษาตระกูลไทเช่นเดียวกับภาษาไทยและลาว และไม่ได้เป็นการแบ่งแยกจากชาติพันธุ์ไทอื่น ๆ ในประเทศไทย งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ระบุชื่อชาติพันธุ์ “ลาวครั่ง” ไว้อย่างชัดเจนดังที่ปรากฏในงานวิจัย อาทิ Decha (1987); Wattanaprasert & Liamprawat (1988); Watcharaporn (1991); Kamman (1992); Ngawrangsi, Onseng, Singnoi, and Jiranantanapom. (1993); Nakom (2001); Thawompai & Chawsuan (2005) และ Burusphat et al. (2011)

เมื่อผู้วิจัยได้มีการออกสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น พบว่า ไม่ใช่ทุกชุมชน/หมู่บ้านเสมอไปที่เรียกตนเองว่า “ลาวครั่ง” แม้ว่าจะมีประวัติความเป็นมาเหมือนกัน นั่นคือ เดิมทีอพยพมาจากหลวงพระบางและเวียงจันทน์และมีการทอผ้าย้อมสีด้วยครั่ง บางชุมชน/หมู่บ้านที่เรียกตนเองว่า “ลาวครั่ง” ให้เหตุผลว่า เรียกตามหน่วยงานราชการหรือคนไทยอื่น ๆ บางชุมชน/หมู่บ้านเรียกตนเองว่า “ลาวขี้คั่ง” และปฏิเสธที่จะถูกเรียกว่า “ลาวครั่ง” บางชุมชน/หมู่บ้านมีประวัติการอพยพมาจากเวียงจันทน์คราวเดียวกันแต่เรียกตนเองว่า “ลาวเวียง” หรือ “ไทขาว” บางชุมชน/หมู่บ้านก็ถูก “ลาวครั่ง” หมู่บ้านอื่นเรียกว่า “ลาวกา” เนื่องจากถูกมองว่า พูดเสียงดังเหมือนกา หรือยังมีอีกหลายหมู่บ้านที่ไม่รู้ชื่อชาติพันธุ์ตน รู้แต่เพียงว่า ตนเองเป็น “ลาวพุทธ” อพยพมาจากประเทศลาวและพูดภาษาลาวแตกต่างจากคนท้องถิ่น ความไม่ชัดเจนดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ Chongkasikit, (2010) กล่าวถึงชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่างนี้ไว้ในแง่มุมหนึ่งว่า

“กลุ่มชาติพันธุ์ลาวต่าง ๆ ในบางพื้นที่ยังมีความสับสน เช่น คนไทยเชื้อสายลาวที่บ้านทัพหลวงและบ้านทัพคล้าย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี กับคนที่บ้านเนินขาม กิ่งอำเภอนีนขาม จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีสำเนียงพูดเช่นเดียวกัน คือ สำเนียงลาวเวียงแต่กลับคิดว่าตนเองเป็นลาวคั่งเหมือนกับคนที่บ้านกุดจอก ตำบลกุดจอก กิ่งอำเภอนองมะโมง จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีสำเนียงภาษานุ่มนวลแบบลาวคั่ง การจะศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ลาวในสังคมไทยคงต้องสร้างเกณฑ์การจัดแบ่งเผ่าพันธุ์ให้ชัดเจนจึงจะสามารถแยกแยะผู้คนแต่ละเผ่าพันธุ์ให้ได้ตรงกับเชื้อสายที่แท้จริง”

นอกจากนี้ความไม่ชัดเจนก็ยังปรากฏกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยดังที่ Burusphat et al. (2011) ได้กล่าวถึงสาเหตุไว้ว่า

“กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง ลาวใต้ ไทยพวน ลาวเวียง ในบางบริเวณกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ อยู่กันกระจัดกระจายไม่รวมตัวกันเป็นชุมชน และมีการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ยากต่อการระบุกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นกลุ่มใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง ลาวใต้ ลาวเวียงที่พูดภาษากลุ่มลาวเหมือนกัน ภาษาจึงมีความคล้ายคลึงกันมาก”

จากความไม่ชัดเจนในเรื่องชื่อเรียกและความสับสนในเรื่องของชาติพันธุ์ของชุมชน/หมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมาและมีการทอผ้าที่คล้ายกัน จึงจำเป็นต้องมีการวิจัยเชิงสำรวจและสืบหาเหตุผลมาอธิบายสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปเชิงวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยที่ต่อยอดออกไป และหน่วยงานด้านการปกครองและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนชมรมอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้านได้นำไปใช้อ้างอิงต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะตัวแทนภาคการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาภูมิภาคเหนือตอนล่าง มีความตระหนักดีในการกิจดังกล่าว จึงได้ขับเคลื่อนให้มีโครงการวิจัย “ภูมิปัญญาภาษาและการสืบสานภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง: กระบวนทัศน์ใหม่ในการ ศึกษาภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่น” โดยมุ่งศึกษา 1) เอกลักษณะภูมิปัญญาทางภาษาชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยเชื่อมโยงกับปริบทสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม 2) สถานการณ์ภาษาและแนวทางในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการดำรงสืบทอดภูมิปัญญาทางภาษาท้องถิ่น และ 3) แนวทางการกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาท้องถิ่นให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ไท สนับสนุนทุนโดยงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ.2558-2560 ซึ่งถือเป็นการกระจายพื้นที่การศึกษาวิจัยสู่ภาคเหนือตอนล่างอันเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่น้อยไปกว่าภูมิภาคใดในประเทศไทย ตามผลการศึกษาของ Ngawrangsi et al. (1993) และ Premsrirat, (2004).

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยดังกล่าวที่มุ่งศึกษาอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ภูมิภาคเหนือตอนล่าง โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) สำรวจแหล่งชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง และ 2) ศึกษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นทั้งในเชิงสำรวจ (Survey Research) และเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ข้อมูลการวิจัยเป็นทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการออกภาคสนามในภูมิภาคเหนือตอนล่างซึ่งเป็นที่ตั้งของ 9 จังหวัด ได้แก่ อุทัยธานี นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ และตาก และสื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลทุติยภูมิ คือ เอกสารท้องถิ่นที่มีผู้บันทึกไว้ทั้งที่ตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์เผยแพร่ มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สืบค้น (Search) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” และแหล่งหรือชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั่ง” จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา เว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ ฯลฯ

2. สำรวจ (Survey) ชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั่ง” โดยเบื้องต้นเข้าสอบถามจากเทศบาลตำบล

3. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) กับผู้นำหมู่บ้าน หรือปราชญ์ชาวบ้าน ในแต่ละชุมชนหมู่บ้าน เกี่ยวกับชื่อชาติพันธุ์ ประวัติความเป็นมา และวัฒนธรรมผ้าทอที่ยังดำเนินอยู่

4. ชัก (Elicit) ข้อมูลเสียงวรรณยุกต์จากผู้ออกภาษารายอื่นที่มีอายุในการออกเสียงครบ สามารถออกเสียงได้ชัดเจน มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ซึ่งรู้ภาษา “ไทครั่ง” เป็นอย่างดี และเกิดและเติบโตในหมู่บ้าน ไม่ได้ไปอาศัยอยู่ที่อื่น ติดต่อกันเกิน 2 ปี เป็นต้น โดยเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลประยุกต์จากแบบทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ Gedney (1972)

5. เข้าร่วม (Participate) และสังเกตการณ์ (Observe) ในกิจกรรมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ในรอบปี เช่น การทอผ้ามัดหมี่และตีนจก งานประเพณีประจำปี ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านบริบททางวัฒนธรรมเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ แหล่งชุมชน/หมู่บ้าน และอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง

1. แหล่งชุมชน/หมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง

ชุมชน/หมู่บ้านของชาติพันธุ์ไทครั่งในภูมิภาคเหนือตอนล่าง สำรวจพบมีไม่ต่ำกว่า 171 หมู่บ้าน โดยกระจายอยู่ใน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร ร้อยละ 53 อุทัยธานี ร้อยละ 24 นครสวรรค์ ร้อยละ 18 พิจิตร ร้อยละ 2 พิษณุโลก ร้อยละ 2 และ สุโขทัย ร้อยละ 1

หมู่บ้านทั้ง 171 แห่ง มีหรือเคยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นเชื้อสาย “ไทครั่ง” ปกครองกันเอง มีประวัติความเป็นมาเหมือนกันโดยอพยพมาจากประเทศลาวเมื่อสองร้อยกว่าปีมาแล้ว และมีการทอผ้าขึ้นตีนจกที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นโดยการย้อมเป็นพื้นสีแดง “ครั่ง” ใช้สีสดตัดกันและมีลวดลายคล้ายกัน แม้ว่าจะพบว่าบางหมู่บ้านไม่ได้ทอผ้ากันแล้วและมีคนไทยท้องถิ่นและอีสานเข้ามาอาศัยอยู่ปะปนแต่ก็มีร่องรอยการทอผ้าเหลือไว้ให้เห็น เช่น ผ้าขึ้นตีนจก ที่ทอผ้า หรืออุปกรณ์การทอผ้าอื่นๆ

2. อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง

อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่างที่มีร่วมกัน คือ ประวัติความเป็นมา ผ้าขึ้นตีนจก ชื่อเรียกชาติพันธุ์ และระบบเสียงวรรณยุกต์

2.1 ประวัติความเป็นมา

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” หลายเรื่องที่ผ่านมา (เช่น Sattayawattana (1997); Thawornpat & Chawsuan (2005); Burusphat et al. (2011) Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (2013) ฯลฯ) กล่าวตรงกันว่า ชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” หรือที่เรียกกันว่า “ลาวครั่ง” มีประวัติการถูกกวาดต้อนมาพร้อมกลุ่มลาวอื่นๆ จากหลวงพระบางและเวียงจันทน์ สืบเชื้อสายบรรพบุรุษซึ่งเคยอาศัยอยู่ทางตอนบนของลำน้ำโขง คือ เป็น “ลาว” แห่งอาณาจักรศรีสัตนาคนหุต (Wanklau and Tangtavonsirikun, 1994 as cited in Sattayawattana, 1997) โดยมีผู้สันนิษฐานว่า เป็นบริเวณเทือกเขาภูม้ง (Wongwipak, 1989) ชาว “ไทครั่ง” ถูกกวาดต้อนเข้าประเทศไทยด้วยเหตุผลทางสงครามแต่ปลายสมัยกรุงธนบุรีจนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 มาอยู่บริเวณเมืองหลวงภาคกลาง

ที่มาของ “ไทครั่ง” ดังกล่าวนี้น สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ลาวที่กล่าวว่า การรบของทัพไทย (ทัพสยาม) สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีและทัพลาวที่อาณาจักรล้านช้าง ซึ่งแบ่งเป็นอาณาจักรย่อยๆ เช่น อาณาจักรล้านช้างร่มขาว

หลวงพระบางตั้งอยู่ทางเหนือ อาณาจักรล้านช้างร่มขาว เวียงจันทน์อยู่ทางเบื้องน้ำโขงด้านตะวันตก อาณาจักร ล้านช้างร่มขาวจำปาศักดิ์ ฯลฯ ในการรบดังกล่าว ท้าพไทย ชนะทัพลาว และได้กวาดต้อนชาวลาวรวมถึงเชื้อพระวงศ์ พร้อมทรัพย์สินจำนวนหนึ่ง ยกไปที่เมืองบางกอก (Rattanahong, n.d.)

Chongkasikit, (2010) กล่าวว่า ชาตินัชนี่ “ไทครั้ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่างเป็นกลุ่มชาตินัชนี่ที่ ต่อมาภายหลังอพยพจากบริเวณภาคกลาง เช่น นครปฐม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และราชบุรี กระจายตัวขึ้นมาทำมาหากินบริเวณทางภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท นครสวรรค์ พิจิตร และกำแพงเพชร และชาว “ไทครั้ง”

ในภูมิภาคนี้มีสำเนียงเหมือนลาวหล่มสัก ลาวหล่มเก่า ลาว อุตรดิตถ์ และลาวเมืองเลย

จากการสอบถามปราชญ์ชาวบ้าน “ไทครั้ง” อาทิ นายวรุดิ ทองสี ข้าราชการบำนาญ บ้านทัพคล้าย ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี นายศขจร ชันสิงหา (ตาเทื่อง) ประธานชมรมลาวคั่ง บ้านหนองเหมือด ตำบลแสนตอ อำเภอขามเฒ่าสุพรรณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร และนายศรีรัตน์ พิลิก อาจารย์ประจำโรงเรียนชุมชนบ้าน โคกหม้อ ตำบลโคกหม้อ อำเภอกงพิสัย จังหวัดอุทัยธานี ตลอดจนการค้นคว้าเอกสารท้องถิ่นที่ไม่ได้ตีพิมพ์ ก็ได้ ความว่า ชาว “ไทครั้ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่างก็มาจาก ประเทศลาวเช่นเดียวกันกับที่ปรากฏในงานวิจัยข้างต้น

รูปที่ 1 ปราชญ์ชาวบ้าน “ไทครั้ง” (จากซ้ายไปขวา) นายวรุดิ ทองสี นายศขจร ชันสิงหา และนายศรีรัตน์ พิลิก
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อปี พ.ศ.2558

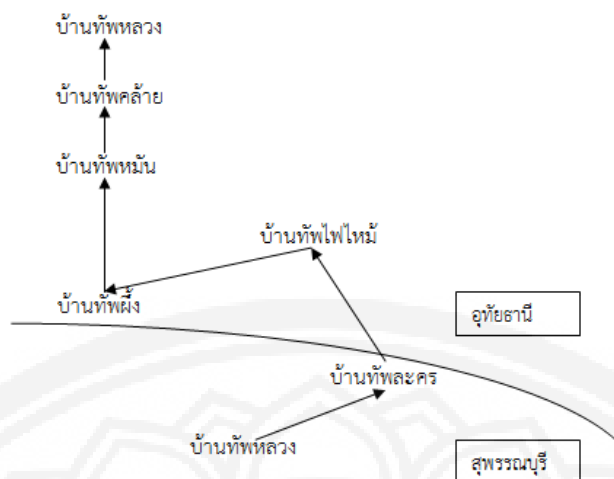
อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมทำให้สามารถสรุปได้ว่า ชาว “ไทครั้ง” มีประวัติการเข้ามาใน ภูมิภาคเหนือตอนล่างโดยแบ่งเป็น 2 สายหรือเส้นทาง คือ 1) สายชุมชนบ้านทัพคล้าย ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีประวัติมาจากเวียงจันทน์ และ 2) สาย ชุมชนบ้านโคกหม้อ ตำบลโคกหม้อ อำเภอกงพิสัย จังหวัด อุทัยธานี ซึ่งมาจากหลวงพระบาง ผู้วิจัยจึงเรียกสายแรกว่า “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” และเรียกสายที่สองว่า “ไทครั้ง- หลวงพระบาง” ชาว “ไทครั้ง” ทั้งสองสายนี้ นอกจากจะมี เส้นทางอพยพเข้าภูมิภาคเหนือตอนล่างแตกต่างกันแล้ว ยังมีระบบเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันด้วย (ดังจะได้กล่าว ต่อไปในภายหลัง) ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนการแบ่งสาย “ไทครั้ง” ที่สำคัญอีกประการหนึ่งในภูมิภาคเหนือตอนล่างนี้

2.1.1 เส้นทางสาย “ไทครั้ง-เวียงจันทน์”

จากการสัมภาษณ์ วรุดิ ทองสี (25 มกราคม 2559) สรุปความได้ว่า มีหลักฐานเอกสารเก่า เช่น พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ได้เขียนเรื่องราว ทางประวัติศาสตร์ในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้นไว้ในหนังสือ “เจ้าชีวิต” ที่พอจะใช้เป็นหลักฐาน อ้างอิงถึงการเดินทางมาจากเวียงจันทน์ของชาวบ้านทัพ

คล้าย ได้ว่า บรรพบุรุษของชาวทัพคล้ายอพยพเข้าประเทศ ไทย เมื่อครั้งที่พระพุทธรูปทองคำ เป็นทหารเอกของพระเจ้า ตากสินยกกองทัพไปปราบเมืองหลวงพระบางและเวียงจันทน์ เมื่อปี พ.ศ.2318 และมาพักอยู่ในเมืองหลวงกรุงธนบุรี เป็นเวลาประมาณ 10 ปี

เมื่อปี พ.ศ. 2329 พระพุทธรูปทองคำ คุมกองทัพขึ้นม้านำทางด้านทิศตะวันตกและได้เกณฑ์ ชาวลาวมาด้วย เพื่อเป็นทหารแนวหน้าและเป็นลูกหาบขน เสี่ยงอาหาร โดยเดินทัพมาจากทัพหลวง (สุพรรณบุรี) มายังทัพละคร ทัพไฟไหม้ ทัพผึ้ง ทัพหมัน ทัพคล้าย (ใน สมัยนั้น คือ “ทัพค่าย”) เรื่อยมาจนถึงทัพหลวง ตามลำดับ (เป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านที่ขึ้นต้นด้วย “ทัพ”) เมื่อเสร็จทัพ จึงยกทัพกลับไปเมืองหลวงกรุงธนบุรี แต่ได้ให้ชาวลาวอยู่ คอยเป็นแนวหน้ากองสอดแนม เพื่อส่งข่าวข่าวศึกให้กับ กองทัพฝ่ายไทย เวลาผ่านไปชาวลาวจึงได้รวมกันเป็นชุมชน ที่บ้านทัพคล้ายในปัจจุบันและไม่กลับไปยังเมืองหลวงอีก จึงนับว่า ชุมชนทัพคล้ายเป็นชุมชนแรกที่ได้เข้ามาตั้งรกราก ในภูมิภาคเหนือตอนล่างเป็นเวลากว่า 240 ปี นับจากเมื่อ ครั้งที่อพยพมาจากประเทศลาว เส้นทางอพยพขึ้นมา ในภูมิภาคเหนือตอนล่างแสดงได้ดังแผนภาพ ต่อไปนี้

รูปที่ 2 เส้นทางสาย “ไทครั้ง-ลาวเวียง”

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 พ.ศ.2440 ฐานะของชุมชนทัพคล้ายได้กลายเป็นตำบล อยู่ในปกครองของอำเภอบ้านเข็ญ จังหวัดชัยนาท (ชัยนาทในปัจจุบัน) สังกัดมณฑลนครสวรรค์ โดยตั้งชื่อตำบลว่า ทัพหลวง ชาวเวียงจันทน์ที่มีวัฒนธรรมภาษาพูดแตกต่างจากชาวเวียงจันทน์กลุ่มที่เรียกตนเองว่า “ไทขาว” ได้พากันออกจาก “ทัพค่าย” ไปตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านในที่ต่างๆ โดยรอบ คงเหลือไว้แต่กลุ่ม “ไทขาว” อยู่ในค่ายเพียงกลุ่มเดียว และในปี พ.ศ. 2468 ได้มีการตัดพื้นที่ที่เป็นชุมชน “ทัพค่าย” มาสังกัดอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นชุมชนทัพคล้ายในปัจจุบัน กลุ่มไทขาวก็ถูกเรียกรวมเป็น “ไทครั้ง” ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ชื่อหมู่บ้านที่เป็นเส้นทางเดินทัพดังกล่าวที่ขึ้นต้นด้วย “ทัพ” แล้ว นายวรฤดี ทองสี

กล่าวว่า มีหลักฐานอื่นๆ สนับสนุนว่า มีการเดินทัพมาด้านพม่า เช่น มีผู้ขุดดินพบ “ดาบ ของ้าว และหินบดยา” ในท้องที่หมู่บ้านทัพคล้าย มีประวัติของการมีเสนาหส์ที่วัดทัพคล้าย โดยเจ้าคณะอำเภอบ้านไร่ปัจจุบันก็ให้การยืนยันว่าเคยมี “เสนาหส์” ที่วัดทัพคล้ายจริง แต่ได้ผู้พังลงไม่ได้มีการสร้างขึ้นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเขียนของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ว่า พม่าเดินทัพไปตั้งค่ายหรือเข้ายึดได้ที่ใดก็มักจะปักเสนาหส์ไว้ที่นั่น นอกจากนี้ ยังมี “ศาลหลวงตายอด” ตั้งอยู่ที่วัด ซึ่งนายวรฤดี ทองสี ได้สอบถามนายบุญทา จันทสี และนายพา ทองสี เมื่อปี พ.ศ.2515 ได้ความว่า ปู่ตายายเล่าให้ฟังอีกต่อหนึ่งว่า การเดินทัพในครั้งนั้นมีพระสงฆ์มาด้วยรูปหนึ่งชื่อยอด ซึ่งปัจจุบันก็ยังคงเป็นที่เคารพสักการะของชาวทัพคล้าย

รูปที่ 3 หลวงตายอด วัดทัพคล้าย ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
ที่มา: อนุเคราะห์ภาพโดย วรฤดี ทองสี

2.1.2 เส้นทางสาย “ไทครั้ง-หลวงพระบาง”

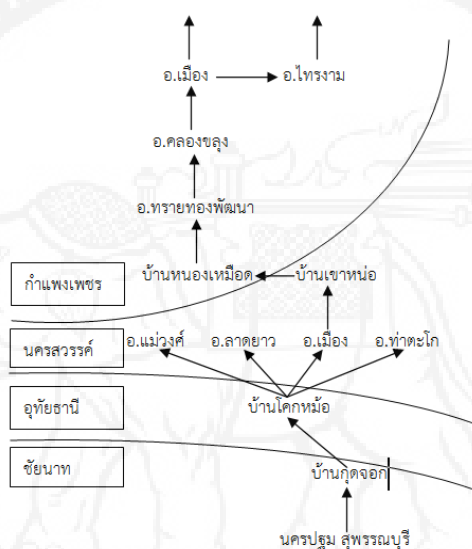
ชาว “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” มีประวัติการอพยพเข้าประเทศไทย ด้วยเหตุผลทางสงคราม เช่นเดียวกับกับสาย “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” หากแต่มาจากเมืองภูม้าง อาณาเขตหลวงพระบาง ในสมัยรัชกาลที่ 2 (Office of Ethnic Affairs, Department of Social Development

and Welfare, n.d.) โดยเข้าประเทศไทยทางด่านซ้าย จังหวัดเลย ผ่านลงมาทางอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ด้วยเหตุนี้ สำเนียง “ลาวหล่ม” ที่พูดในอำเภอหล่มเก่า และหล่มสักของจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงได้รับการกล่าวว่าเป็น “ไทครั้ง”) เดินทางผ่านพิษณุโลก พิจิตร กำแพงเพชร อุทัยธานี ลงไปอยู่บริเวณภาคกลางที่จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อ

พำนักอยู่ที่เมืองหลวงกรุงธนบุรีได้ระยะหนึ่งก็อพยพกระจาย
ออกไปยังจังหวัดใกล้เคียงเช่น นครปฐม สุพรรณบุรี ฯลฯ

ต่อมาเมื่อประมาณเกือบ 200 ปีมานี้
ชาว “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” ได้อพยพจากจังหวัดนครปฐม
ขึ้นมาทางภาคเหนือ (ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า สาเหตุการอพยพ
ขึ้นมาทางภาคเหนืออาจจะเป็นเหตุผลเดียวกันกับชาวไทดำ
เพื่อที่จะกลับไปยังถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอนที่ประเทศลาว)
โดยพักเป็นระยะๆ มาที่บ้านกุดจอก ตำบลกุดจอก อำเภอนม
หม่อม จังหวัดชัยนาท ต่อมาบางส่วนอพยพต่อไป
ที่ชุมชนบ้านโคกหม้อ ตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัด
อุทัยธานี (ศรีรัตน์ พิลิก, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2559)

จากจังหวัดอุทัยธานีก็แพร่กระจายเข้าจังหวัดนครสวรรค์
ทางอำเภอลาดยาว แม่วังต์ ท่าตะโก เมือง และบรรพตพิสัย
ต่อมามีส่วนหนึ่งอพยพจากบ้านเขาหน่อ ตำบลบ้านแดน
อำเภอบรรพตพิสัย เข้าไปในจังหวัดกำแพงเพชรโดยตั้ง
รกรากครั้งแรกๆ ที่ บ้านหนองเหมือด ตำบลแสนตอ อำเภอ
ขาณุวรลักษบุรี และแพร่กระจายต่อไปยังอำเภอต่างๆ ของ
จังหวัดกำแพงเพชร สุโขทัย พิจิตร และพิษณุโลก (ยศขจร
ชั้นสิงหา, สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2559) ดังแสดงเป็น
แผนภาพ และภาพหลักฐานการตั้งถิ่นฐานในที่ต่างๆ ใน
ภูมิภาคเหนือตอนล่าง

รูปที่ 4 เส้นทางสาย “ไทครั่ง-หลวงพระบาง”

รูปที่ 5 ชุมชนวัฒนธรรม “ไทครั่ง” บ้านกุดจอก ที่มาของ “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2559

รูปที่ 6 บ้านต้นตระกูล “ไทครั่ง” อายุเกือบ 200 ปี ชุมชนบ้านโคกหม้อ
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2559

รูปที่ 7 ยุงข้าว “ไทครั่ง” อายุเกือบ 200 ชุมชนบ้านดอนเพชร-ดอนหาย จังหวัดอุทัยธานี
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2559

รูปที่ 8 บ้านโบราณ “ไทครั่ง” บ้านหัวถนนกลาง อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2559

2.2 ผ้าขึ้นดินจก

นอกจากประวัติความเป็นมาแล้ว ชาตพันธุ์ “ไทครั่ง” ทั้งสองสายเป็นที่รู้จักกันดีในเรื่องของผ้าทอมือที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น ซึ่งไม่ปรากฏในวัฒนธรรมของชาติพันธุ์อื่นๆ ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง ผ้าทอ “ไทครั่ง” มีความน่าสนใจในเรื่องของความสวยงามประณีต และยังคง

อนุรักษ์สืบทอดลายโบราณเอาไว้ โดยมีความโดดเด่นอยู่ที่ผ้าขึ้นดินจกสีแดงย้อมด้วยน้ำครั่ง และได้รวมเอากรรมวิธีที่หลากหลายอยู่ในขั้นตอนการผลิตผ้าผืนหนึ่ง ซึ่งมีทั้งผ้ามัดหมี่ ผ้าขึ้นจก และการย้อมจากธรรมชาติคือตัวครั่งที่ให้สีแดง (Areechongcharoen & Viengsima, 2013)

รูปที่ 9 ครั่งที่ใช้ย้อมและการเตรียมน้ำครั่ง
ที่มา: Areechongcharoen & Viengsima (2013)

การทอผ้าเป็นความรู้ที่คิดค้นมากับบรรพบุรุษ ตั้งแต่อพยพมาจากเวียงจันทน์และหลวงพระบาง ประเทศลาว หลังจากที่ได้ตั้งหลักแหล่งที่บริเวณบ้านทัพคล้าย จึงเลี้ยวครั้งตามที่เคยถนัด และได้ทำอุปกรณ์การทอผ้าและก็ขึ้นอย่างง่าย ๆ เพื่อทอผ้าไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยขอเมล็ด

ฝ้ายจากชนเผ่ากระเหรี่ยง ซึ่งเป็นชนเผ่าดั้งเดิมที่อยู่ในท้องถิ่นมาก่อน (ปัจจุบันกระจ่ายกันอยู่ในตำบลแก่นมะกรูดของอำเภอบ้านไร่) ใช้เส้นผ้าที่สวมใส่ติดตัวมาเป็นตัวอย่างในการฟื้นฟูฝีมือ จากอดีตถึงปัจจุบันกว่า 200 ปีมาแล้ว (วรุฒิ ทองสี, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2559)

รูปที่ 10 ลายนาคในผืนผ้าทอของบ้านทัพคล้าย อันเป็นสัญลักษณ์ของประเทศลาว
ที่มา: อนุเคราะห์ภาพโดย วรุฒิ ทองสี

รูปที่ 11 ชาวกระเหรี่ยงตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2559

ปัจจุบันชาว “ไทครั่ง” ไม่ได้ใช้กรรมวิธีย้อมสีจากครั่งและใช้ไหมจริงอีกต่อไปแล้ว แต่จะใช้สีสังเคราะห์และไหมประดิษฐ์หรือผ้าฝ้ายสังเคราะห์แทน (สมบุญ สิงห์สม, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2559) มีชุมชน “ไทครั่ง” หลายแห่งได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มทอผ้า ซึ่งบางแห่งได้รับการสนับสนุนและพัฒนาจากหน่วยงานภาครัฐและนักวิชาการให้เป็นศูนย์วัฒนธรรมผ้าทอมือ มีการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ในฐานะสินค้าโอท็อปประจำตำบลหรืออำเภอ หรือแม้กระทั่งเป็นที่รู้จักในระดับสากล จำหน่ายผ้าชิ้นใหม่ในราคาหลักแสน ที่ตั้งกลุ่มหรือศูนย์ทอผ้าที่สำคัญ อาทิ จังหวัดอุทัยธานีที่บ้านผาทั้ง (ตำบลห้วยแห้ง อำเภอบ้านไร่) บ้าน

นาตาโพ (ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านไร่) ชุมชนบ้านโคกหม้อ (ตำบลโคกหม้อ อำเภอกาฬสินธุ์) บ้านดอนหวาย (ตำบลบ่อ่าง อำเภอสว่างอารมณ์) ฯลฯ จังหวัดนครสวรรค์ที่บ้านคลองคต (ตำบลหนองกรด อำเภอบรรพตพิสัย) จังหวัดพิจิตรที่บ้านสระยายชี (ตำบลหนองโสน อำเภอสว่างงาม) ฯลฯ ผ้าชิ้นชาว “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” และ “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” มีลักษณะลวดลายที่คล้ายกัน ต่างกันตรงที่ ของ “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” จะมีสีสันทึบอ่อนนุ่มนวลกว่าและนิยมใช้สีแดงตุ่นๆ เขียว ฟ้า และสีออกครีม ในขณะที่ผ้าชิ้น “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” มักเป็นมัดหมี่ต่อดินจากใช้สีสดไล่ติดกัน

รูปที่ 12 ผ้าทอลายโบราณ “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” ศูนย์ทอผ้าบ้านผาทั้ง
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2559

รูปที่ 13 ผ้าชิ้นดินจก “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” ศูนย์ทอผ้าบ้านนาตาโพ
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2558

รูปที่ 14 ผ้าทอมือ “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” ศูนย์ทอผ้าชุมชนบ้านโคกหม้อ
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2559

รูปที่ 15 ผ้าชิ้นมัดหมี่ต่อตีนจก “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” กลุ่มทอผ้าบ้านดอนหวาย
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2559

รูปที่ 16 ผ้าชิ้นมัดหมี่ต่อตีนจก “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” กลุ่มทอผ้าบ้านคลองคด
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2559

รูปที่ 17 ผ้าชิ้นมัดหมี่ต่อตีนจก “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” ศูนย์ทอผ้าบ้านสระยาชี
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2559

ชาว “ไทครั่ง” ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม ยังคงสืบสานวัฒนธรรมผ้าทอมือนี้ไว้ แม้ว่าบางหมู่บ้านจะไม่มี การทอผ้าแล้ว แต่ยังคงเก็บรักษาผ้าทอไว้ไม่สูญหาย อีกทั้งเมื่อไปอยู่ที่ใดก็ได้เผยแพร่กรรมวิธีการทอผ้าให้ชาวไทย

ท้องถิ่นใกล้เคียงด้วย อาทิ ศูนย์ทอผ้าของชาวไทยท้องถิ่น บ้านแก่นัว ตำบลดอนกลอย อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัด อุทัยธานี ที่รับเอากรรมวิธีการทอผ้าจาก “ลาวครั่ง” ไว้และ ทอผ้าจำหน่ายเป็นรายได้หลักของกลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ

รูปที่ 18 ศูนย์ทอผ้าของชาวไทยบ้านแก่นัว
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2559

2.3 ชื่อเรียกของชาติพันธุ์ “ไทครั่ง”

ในภูมิภาคเหนือตอนล่างชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” มีชื่อเรียกที่หลากหลาย โดยชื่อเรียกมีทั้งที่เป็นชื่อที่ทาง หน่วยงานราชการใช้เรียก ชื่อที่นักวิชาการใช้เรียก ชื่อที่ชาว “ไทครั่ง” ใช้เรียกตนเอง และชื่อที่ชาว “ไทครั่ง” ใช้เรียก ชุมชน/หมู่บ้านอื่น เท่าที่มีปรากฏมาทั้งในงานวิจัยอื่นๆ เอกสารเก่า และคำบอกเล่าของชาวบ้านในภูมิภาคเหนือ ตอนล่างนี้ อย่างน้อยปรากฏชื่อชาติพันธุ์นี้ได้แก่ “ลาวครั่ง”

“ลาวขี้ครั่ง” “ลาวภูม้ง” “ลาวเวียง” “ไทขาว” “ลาวกา” “ลาวพุทธ” “ลาวดำน” และ “ลาวเต่าเหลียง”

2.3.1 “ลาวครั่ง”

การศึกษาภาคสนาม พบว่า ชื่อ “ลาว ครั่ง” นั้น ทางหน่วยงานราชการ นักวิชาการส่วนใหญ่ และ คนไทยท้องถิ่นใช้รวมเรียกชาติพันธุ์นี้ทั้งสาย “ไทครั่ง- เวียงจันทน์” และ “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” ซึ่งมีชาว “ไทครั่ง- หลวงพระบาง” หลายท้องถิ่นที่ใช้เรียกตนเองตามไปด้วย โดยใช้คำว่า “ลาว” จากสาเหตุการอพยพมาจากประเทศลาว

เข้าสู่ประเทศไทย และใช้คำว่า “ครั้ง” จากการที่เคยใช้ครั้ง
ย่อมผ้าในสมัยก่อน ส่วนคำว่า “ลาวคั้ง” นั้นเป็นการออก

เสียงในภาษาชาติพันธุ์ที่ไม่มีพยัญชนะควบกล้ำ คร-

รูปที่ 19 ชมรม “ลาวคั้ง”

ที่มา: อนุเคราะห์ภาพจากนางเรณู ดีพิจารณ์ ตำบลทุ่งทราย อำเภอทรายทองพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร

จากการเดินทางไปเยือนเมืองหลวง
พระบาง ประเทศลาว ของกลุ่มผู้นำชาว “ไทครั้ง-หลวง
พระบาง” เมื่อวันที่ 19-30 พฤษภาคม 2559 ซึ่งสืบหา
บรรพบุรุษด้วยนั้น ไม่พบว่ามีชื่อ “ครั้ง/คั้ง” ใช้เรียกกลุ่ม
ชาวลาวที่เป็นบรรพบุรุษของตนแต่อย่างใด มีแต่การเรียก

ชาวลาวที่ราบว่าเป็น “ลาวลุ่ม” และชาวลาวบนภูเขาว่าเป็น
“ลาวภู” เท่านั้น ชื่อ “ครั้ง/คั้ง” จึงใช้กันเฉพาะในประเทศไทย
เท่านั้น (ยศขจร ชันสิงหา, สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน
2559)

รูปที่ 20 บรรดาผู้นำ “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” เมื่อครั้งไปเยือนหลวงพระบาง

ที่มา: อนุเคราะห์ภาพจากนายยศขจร ชันสิงหา

2.3.2 “ลาวซี้ครั้ง”

ชื่อ “ลาวครั้ง” เป็นชื่อที่ชาวไทย
ท้องถิ่นใช้เรียกชาว “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” บ้านกุดจอก
อย่างเป็นเชิงตลก มีชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั้ง-หลวงพระ
บาง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่างที่เรียกตนเองว่า “ลาว
ซี้ครั้ง” และปฏิเสธที่จะถูกเรียกว่า “ลาวครั้ง” เช่น กลุ่ม

บ้านสระยายชี หมู่ 5 และ 6 ตำบลเนินปอ อำเภอสามง่าม
จังหวัดพิจิตร (ประดิษฐ์ นาจารย์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม
2559) และกลุ่มบ้านหนองโสนใต้และบ้านหนองโสนเหนือ
ตำบลหนองโสน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร (วิเชียร ทาเอื้อยะ,
สัมภาษณ์, 30 ธันวาคม 2558)

รูปที่ 21 ชุมชน “ลาวซี้ครั้ง” บ้านสระยายชี

ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2559

2.3.3 “ลาวภูม้ง”

จากการที่มีประวัติการอพยพมาจาก
บริเวณภูม้ง อาณาจักรหลวงพระบาง ดังที่กล่าวไว้ในกร
ศึกษาที่ผ่านมา จึงมีนักวิชาการท้องถิ่นบางคนมีความคิดที่

จะเปลี่ยนชื่อชาติพันธุ์สาย “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” จาก
“ลาวครั้ง” ไปใช้ชื่อ “ลาวภูม้ง” ซึ่งชื่อนี้มีการแปรแตกต่าง
ไปเป็นหลายชื่อ เช่น “ลาวเมืองพุกัง” “ลาวเมืองภูกรง”
“ลาวเมืองภูครั้ง” “ลาวเมืองเวียงครั้ง” และ “ลาวซี้

ลาวคั้ง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาความสับสนเรื่องชาติพันธุ์ระหว่าง “ลาวคั้ง” และ “ลาวเวียง” ซึ่งมักถูกเรียกรวมกันว่า “ลาวคั้ง” แต่อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านโดยเฉพาะชุมชนบ้านโคกหม้อไม่เห็นด้วยจึงไม่ได้ใช้เรียกกันต่อมา (ศรีรัตน์ พิสิก, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2559)

2.3.4 “ลาวเวียง”

การศึกษาภาคสนามพบว่าชุมชน/หมู่บ้าน “ไทคั้ง-เวียงจันทน์” ส่วนใหญ่ในอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีเรียกตนเองว่า “ลาวเวียง” ตามประวัติการอพยพมาจากเวียงจันทน์ เช่น บ้านทัพคล้าย บ้านหนองจอก ตำบลหนองจอก บ้านหนองบ่มกล้วย ตำบลหนองบ่มกล้วย บ้านภูวง และบ้านป่าบัว ตำบลทัพหลวง (สำลี ป้อมคำ, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2559) บ้านผาทั้ง ตำบลห้วยแห้ง (ลี ภูริผล, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2559) ฯลฯ บ้านนาตาโพ บ้านพุลสุข ตำบลบ้านบึง บ้านสนา ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ (จำปี ธรรมศิริ, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2559) ฯลฯ

การค้นพบนี้ สอดคล้องกับที่นายวรุฒิ ทองสี เล่าว่า เมื่อครั้งตามหาบรรพบุรุษที่ประเทศลาว มีผู้รู้อายุ 80 กว่าปี อดีตครูสอนนักเรียนเมื่อครั้งก่อนจะเกิดสงครามกล่าวว่า สำเนียงภาษาพูดอย่างทักคล้ายเหมือนภาษาลาวที่พูดที่เวียงจันทน์ ท่านได้ถามว่า “กินเข้ามื่อหยัง” นายวรุฒิได้ตอบท่านว่า “กินเข้าเจ้า” ท่านถามต่อว่า “ส่วนเข้าเหนียวปลูกเอาไว้เอ็ดเหล้าเอ็ดเข้าหนมกินแมนบ่อ” นายวรุฒิตอบท่านว่า “แมนแล้ว” ท่านจึงบอกให้ฟังว่า บรรพบุรุษของหลานคงอยู่ในเวียงจันทน์ในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เพราะในสมัยนั้นพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชได้ให้ผู้ที่อยู่ในเวียงวังปลูกเข้าจ้าวเอาไว้กินอย่างไทย สำหรับข้าวเหนียวปลูกเอาไว้ประกอบพิธีกรรมคือเอาไว้ทำขนม เหล้า ในเทศกาลต่างๆ เมื่อไทยยกทัพมาเวียงจันทน์ ชาวลาวที่นี้จึงได้ถูกอพยพไปประเทศไทยและกินข้าวเจ้าเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีหลักฐานอีกอย่างหนึ่งคือเพลงกล่อมเด็กบ้านทัพคล้ายที่ร้องสืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษว่า “อึ้งอ่าง ไปเวียงจันทน์ หาพ่อหาแม่ เฮาไปดอก ดากแดดก็กระด้าง ขางไฟก็ขิววัน” (วรุฒิ ทองสี, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2559)

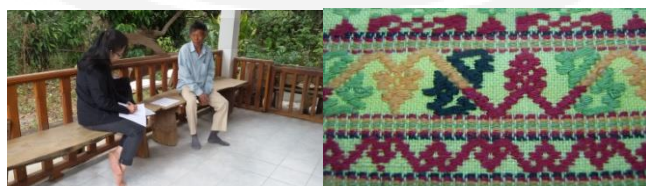

รูปที่ 22 ชาว “ลาวเวียง” และอักษรลาวโบราณ ชุมชนบ้านทัพคล้าย
ที่มา: (ซ้าย) อนุเคราะห์ภาพโดยเรณู ตีฬารณ์ และ (ขวา) ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2559

2.3.5 “ไทขาว”

นอกจากชื่อ “ลาวเวียง” แล้ว ชุมชน/หมู่บ้านทัพคล้าย ยังเรียกตนเองว่า “ไทขาว” ด้วยเช่นกัน โดยมีหลักฐานที่แสดงการเป็น “ไทขาว” คือการทอผ้าลายบัวเคียว เมื่อปี พ.ศ.2553 ท่านผู้รู้ที่เวียงจันทน์ได้เล่าให้

นายวรุฒิ ทองสี เมื่อครั้งไปตามหาบรรพบุรุษที่มีสำเนียงภาษาพูดอย่างทักคล้ายที่เวียงจันทน์จึงได้รู้ว่า สำเนียงที่พูดอย่างทักคล้ายนี้ คือ กลุ่มไทขาว ซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งในกลุ่มลาวลุ่มของประเทศลาว (วรุฒิ ทองสี, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2559)

รูปที่ 23 นายวรุฒิ ทองสี ปรารุณชาวบ้านไทขาว และลายบัวเคียวในผ้าทอมือ
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2559

2.3.6 “ลาวพุทธ”

การศึกษาภาคสนาม พบว่า มีชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” ในอำเภอบ้านไร่บางแห่ง เช่น หมู่บ้านในตำบลห้วยแห้งไม่รู้ชื่อชาติพันธุ์ตนเองว่าเป็นลาวอะไร บอกได้แต่เพียงว่า “ไม่ใช่ลาวครั้ง ไม่ใช่ลาวเวียงบ้านผาทั้ง ตำบลเดียวกัน และพูดคนละสำเนียงกับบ้านนาตาโพ ตำบลบ้านบึง และลาวตำบลบ้านไร่” รู้แต่เพียงว่า ตนเองเป็นลาวที่อพยพมาจากเวียงจันทน์เหมือนกัน นับถือศาสนาพุทธเหมือนกัน จึงเรียกตนเองในภาพรวมว่า “ลาวพุทธ” (เด่น คนทา, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2559) คำว่า “ลาว” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง “ลาวอีสาน” ซึ่งอพยพมาตั้งถิ่นฐานปะปนกับ “ลาวเวียง” ในอำเภอบ้านไร่ โดยเฉพาะที่ตำบลห้วยแห้ง คอกควาย และเจ้าวัด

ในขณะเดียวกันนายวรุฒิ ทองสี ได้กล่าวว่า ชาว “ลาวเวียง” หรือ “ไทขาว” บ้านทัพคล้าย ก็ได้ชื่อว่าเป็น “ลาวพุทธ” เช่นเดียวกัน โดยสืบเนื่องมาจากเมื่อครั้งที่พระเจ้าไชยเชษฐาปกครองเวียงจันทน์ ได้ประกาศให้ประชาชนนับถือพุทธศาสนาแทนการนับถือผี และถือเอาพุทธศาสนาเป็นการประกาศอาณาเขต โดยได้ส่งกลุ่มไทขาวจากเวียงจันทน์ไปอยู่ตามแนวชายแดน และให้เรียกตนเองว่าลาวพุทธนับแต่นั้นเป็นต้นมา (วรุฒิ ทองสี, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2559) สอดคล้องกับคำกล่าวนี้ที่วัดทัพคล้ายก็มีพระพุทธรูปไม้ที่ชาวทัพคล้ายได้นำติดตัวมาครั้งอพยพมาจากประเทศลาว จึงถือเป็นหลักฐานอีกชิ้นหนึ่งของการเป็น “ลาวพุทธ”

รูปที่ 24 พระพุทธรูปที่วัดทัพคล้าย
ที่มา: อนุเคราะห์ภาพโดย วรุฒิ ทองสี

2.3.7 “ลาวกา”

การศึกษาภาคสนาม พบว่า มีชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” บางแห่ง เช่น ในตำบลห้วยแห้ง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีถูกชาว “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” หมู่บ้านตำบลอื่นในอำเภอเดียวกัน เช่น ชาวบ้านในตำบลทัพหลวง เรียกในเชิงดูถูกว่า “ลาวกา” เนื่องจากนิยมใส่เสื้อผ้าสีดำ ไปเข้าเียนกลับและพูดเสียงดังเปรียบเหมือนกา (สำลี ป้อมคำ, หา ไจนรินทร์, ยุพิน ปรากิม, และประเด็ด หงษ์คำ, สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2559) ในขณะเดียวกัน การศึกษานี้ก็พบว่าชื่อ “ลาวกา” ก็เป็นชื่อที่ชาว “ไทครั้ง-

หลวงพระบาง” ในจังหวัดกำแพงเพชรและนครสวรรค์ ใช้เรียก “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” ในอำเภอบ้านไร่ด้วยเช่นกัน (ยศขจร ชันสิงหา, สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2559) ซึ่งสอดคล้องกับที่ Thawornpat & Chawsuan (2005) พบว่า ชื่อนี้ชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกหม้อ อำเภอทัพทันใช้เรียกชาวบ้านทัพหลวง ในอำเภอบ้านไร่ ที่เวลาพูดมักมีคำลงท้ายด้วย “กะละ, ล่อก้อ” ดังนั้นสรุปได้ว่าชื่อ “ลาวกา” เป็นชื่อที่ชาว “ไทครั้ง” เรียกชาติพันธุ์เดียวกันแต่คนละสาย หรือคนละหมู่บ้านที่มีสำเนียงการพูดแตกต่างกันในเชิงกีดกันไม่รวมพวก

รูปที่ 25 การฟังคำบอกเล่าของชาว “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” ตำบลทัพหลวง
ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2559

2.3.8 “ลาวดำน”

การศึกษาภาคสนาม พบว่า ชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” เช่น บ้านโคกหม้อ บ้านเกาะพยอม และบ้านเขาลูกช้าง ตำบลโคกหม้อ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุทัยธานี ถูกหมู่บ้านอื่นในอำเภอบ้านไร่ เรียกว่า “ลาวดำน” เนื่องจากมีเส้นทางอพยพมาจากหลวงพระบางเข้าสู่ประเทศไทยทางอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย (วรวิทย์ทองสี, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2559) ด้วยเหตุนี้เองสำเนียง “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” จึงคล้ายกับลาวดำนซ้าย

2.3.9 “ลาวเต่าเหลือง”

จากการศึกษาภาคสนามในภูมิภาคเหนือตอนล่างนี้ ไม่พบว่า มีหน่วยงานราชการหรือชุมชน/

หมู่บ้านใด ทั้งที่เป็นชาวไทยท้องถิ่นหรือชาว “ไทครั่ง” เอง ใช้ชื่อเรียกว่า “ลาวเต่าเหลือง” ดังที่ปรากฏในการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาบางงาน เช่น Thawornpat & Chawsuan (2005) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ในภาคกลางแล้ว พบว่าชื่อ “ลาวเต่าเหลือง” ใช้เรียกชาว “ไทครั่ง” ในอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้น จึงสันนิษฐานได้ว่า ชื่อนี้ อาจเป็นชื่อที่ชาว “ไทครั่ง” ภาคกลางใช้เรียก “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง เนื่องจากภูมิภาคนี้เป็นดินแดนที่มี “เต่าเหลือง” อาศัยอยู่จำนวนมาก โดยปัจจุบันสามารถพบเห็นได้ง่ายในจังหวัดอุทัยธานี โดยเฉพาะบริเวณ “หุบป่าตาด” อำเภอลานสัก อันเป็นใจกลางพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี

รูปที่ 26 เต่าเหลืองที่หุบป่าตาด

ที่มา: (ภาพที่ 1) PreaW Sz (2015) และ (ภาพที่ 2-3) ภาพถ่ายวันที่ 6 มิถุนายน 2559

2.4 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาชาติพันธุ์ “ไทครั่ง”

ระบบเสียงในภาษาชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ทั้งสองสายในภูมิภาคเหนือตอนล่างทุกพื้นที่ที่มีเสียงพยัญชนะ

(Consonant) 20 หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วย และหน่วยเสียงสระควบกล้ำ 3 หน่วย ดังแสดง

หน่วยเสียงพยัญชนะ ได้แก่ /m n ɲ ɲ p t k ʔ pʰ tʰ kʰ b d f s h tɕ l w j/

หน่วยเสียงสระ ได้แก่ /i iː e eː ɛ ɛː ɨ ɨː ɔ ɔː a aː u uː o oː ɔ ɔː/

หน่วยเสียงสระควบกล้ำ ได้แก่ /ia ia/ia ua/

รูปที่ 27 หน่วยเสียงพยัญชนะและสระภาษา “ไทครั่ง”

ในเรื่องของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ (Tones) นั้น ภาษา “ไทครั่ง” แสดงอัตลักษณ์ที่สามารถแบ่งแยกจากภาษาชาติพันธุ์ไทอื่นๆ ซึ่งในภูมิภาคเหนือตอนล่างมี 4-6 เสียง และมีการแตกตัวแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น โดยปรากฏใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1) วรรณยุกต์ระดับ พบ 3 แบบ ได้แก่ ต่ำระดับ (22) กลางระดับ (33) สูงระดับ (44)

2) วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับสองระดับ พบ 3 แบบ ได้แก่ ต่ำ-ขึ้น (24) กลาง-ขึ้น (35) และ สูง-ตก (42)

3) วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับสามระดับ พบ 5 แบบ ได้แก่ กลาง-ขึ้น-กลาง (343) กลาง-ขึ้น-ต่ำ (342) สูง-ขึ้น-กลาง (453) กลาง-ตก-กลาง (323) สูง-ตก-กลาง (423)

ภาษา “ไทครั่ง” ทั้งสาย “เวียงจันทน์” และ “หลวงพระบาง” ทุกพื้นที่มีลักษณะการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของภาษา “ไทครั่ง” ในภูมิภาคนี้ คือ A 1-234 และ B 1234 ดังแสดงในตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์โดยดัดแปลงมาจาก Gedney (1972)

ตารางที่ 1 แสดงอัตลักษณ์ระบบเสียงวรรณยุกต์ “ไทครั้ง” ภูมิภาคเหนือตอนล่าง

พยางค์	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A	B	C	DS	DL
พยางค์ต้น		ไม่มีรูป	◌	◌	สระสั้น	สระยาว
กลุ่มที่ 1						
กลุ่มที่ 2		343				
กลุ่มที่ 3		342				
กลุ่มที่ 4			33/44			

หมายเหตุ พยางค์ต้นกลุ่มที่ 1: เสียงพยางค์ที่แทนด้วยอักษรสูง (ผ ถ ช ฌ ฬ ส) หรืออักษรต่ำมี ห นำ (หม ทน ทง ทล ทร ทว ทย ทญ) ในการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน
 พยางค์ต้นกลุ่มที่ 2: เสียงพยางค์ที่แทนด้วยอักษรกลาง (ป ต ก จ) ในการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน
 พยางค์ต้นกลุ่มที่ 3: เสียงพยางค์ที่แทนด้วยอักษรกลาง (อ บ ด) ในการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน
 พยางค์ต้นกลุ่มที่ 4: เสียงพยางค์ที่แทนด้วยอักษรต่ำ (พ ท ค ต ม น ญ ฟ ช ฌ ล ร ย) ในการเขียนภาษาไทยมาตรฐาน

โดยปกติการจำแนกกลุ่มย่อยของภาษาไทยในทางภาษาศาสตร์จะใช้เกณฑ์เสียงวรรณยุกต์ 2 เกณฑ์ คือ 1) จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ (Number of Tone) และ 2) รูปแบบการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ (Tonal Split) ในการใช้เกณฑ์รูปแบบการแตกตัวนั้นโดยเฉพาะช่อง B จะพิจารณาว่า มีการแตกตัวที่พยางค์ต้นอักษรสูง (กลุ่มที่ 1) หรือกลาง (กลุ่มที่ 2 และ 3) ซึ่งปกติภาษาในกลุ่มลาวจะไม่มีการแตกตัว (B 1234) ส่วนช่อง C จะมีการแตกตัวเป็น C 1-234 นี้คือ ลักษณะของภาษากลุ่มกะไดลาว เป็นลาวแท้มีสายเวียงจันทน์และหลวงพระบาง ภาษาไทครั้ง

จริงๆ แล้ว มีการแตกตัวอย่างที่กล่าวมาเพราะเป็นภาษากลุ่มลาวเช่นเดียวกับลาวเวียง อย่างไรก็ตาม ภาษาลาวในเมืองไทยปัจจุบันมีการแปรเปลี่ยนไป คือ ช่อง B อาจแตกเป็น B 123-4 ดังที่พบในงานวิจัยนี้ด้วยเช่นกัน

ในงานวิจัยนี้พบการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ “ไทครั้ง” ระหว่างสองสายดังกล่าว นั่นคือ ใน ช่อง C นั้น ภาษาสาย “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” เป็นวรรณยุกต์สูงระดับ 44 ในขณะที่สาย “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” เป็นวรรณยุกต์สูง-ตก 42 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 2 แสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” และ “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” ภูมิภาคเหนือตอนล่าง

พยางค์	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A	B	C	DL	DS
พยางค์ต้น		ไม่มีรูป	◌	◌	สระยาว	สระสั้น
กลุ่มที่ 1				เวียงฯ 44 หลวงฯ 42		
กลุ่มที่ 2		343				
กลุ่มที่ 3		342				
กลุ่มที่ 4			33/44			

Gedney (1972) เสนอไว้ว่า พยางค์ทั้ง 4 กลุ่มนี้มีอิทธิพลที่อาจทำให้เกิดการแตกตัวของวรรณยุกต์ได้ถึง 20 วรรณยุกต์ จึงได้กล่อบแบบทดสอบ 20 ช่อง แต่เนื่องจากวรรณยุกต์มีการรวมตัวกัน ทำให้ไม่มีภาษาตระกูล

ไทใดมีวรรณยุกต์ครบถึง 20 วรรณยุกต์ งานวิจัยนี้ พบว่า วรรณยุกต์ “ไทครั้ง” ภูมิภาคเหนือตอนล่างมีการแตกตัวแปรแตกต่างกันไปดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3 แสดงวรรณยุกต์ “ไทครั่ง” ภูมิภาคเหนือตอนล่างที่แปรแตกต่างกันไป

พยัญชนะต้น	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A ไม่มีรูป	B ◌	C ◌	DL สระยาว	DS สระสั้น
กลุ่มที่ 1		44	33			
		24	44	44		
		323	35	42	22	22
		423			35	44
กลุ่มที่ 2			33	44	42	35
			44	35	453	42
			35			
กลุ่มที่ 3				22	44	
			33	33	35	35
		343	44	44	42	42
		342	35	35	453	
กลุ่มที่ 4				33	33	
			33	44	44	33
			44	35	24	44
				42	35	24
				343		

ภาษาไทครั่งแต่ละสายในภูมิภาคเหนือตอนล่างสามารถจำแนกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามเกณฑ์จำนวนและการแตกตัวในช่อง B และ/หรือ C ดังนี้

2.4.1 วรรณยุกต์ “ไทครั่ง-เวียงจันทน์”

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาสาย “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” แปรแตกต่างกันไปแบ่งได้ตามจำนวนอย่างน้อย 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่ม “ไทครั่ง” 5 วรรณยุกต์ และกลุ่ม “ไทครั่ง” 4 วรรณยุกต์

2.4.1.1 กลุ่ม “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” 5 วรรณยุกต์

ภาษา “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” ถิ่นที่มี 5 วรรณยุกต์ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อยตามการแตกตัวของวรรณยุกต์ ได้แก่ “ไทครั่ง-บ้านไร่” และ “ไทครั่ง-ห้วยแห้ง” ดังนี้

1) กลุ่ม “ไทครั่ง-บ้านไร่” พูดในตำบลบ้านบึงและตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้แก่ 33 44 35 342 และ 453 โดยยังคงแสดงความเป็นลาวแท้ คือ ไม่มีการแตกตัวในช่อง B 1234 และมีการแตกตัว คือ ช่อง C 1-234 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 4 แสดงเสียงวรรณยุกต์ในภาษา “ไทครั่ง-บ้านไร่”

พยัญชนะต้น	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A ไม่มีรูป	B ◌	C ◌	DL สระยาว	DS สระสั้น
กลุ่มที่ 1		44		44		
กลุ่มที่ 2			33		453	35
กลุ่มที่ 3		342		35		
กลุ่มที่ 4					33	

2) กลุ่ม “ไทครั่ง-ห้วยแห้ง” พูดทั่วไปในตำบลห้วยแห้งและตำบลอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วในอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีหน่วย

เสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ 22 44 42 423 และ 343 ซึ่งไม่มีการแตกตัวในช่อง B 1234 แต่มีการแตกตัวคือ C 12-3-4 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 5 แสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์กลุ่ม “ไทครั้ง-ห้วยแห้ง”

พยัญชนะต้น	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A ไม่มีรูป	B ◌	C ◌	DL สระยาว	DS สระสั้น
กลุ่มที่ 1		423		44		
กลุ่มที่ 2			44		42	
กลุ่มที่ 3		343		22		
กลุ่มที่ 4				42	44	

2.4.1.2 กลุ่ม “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” และตำบลหนองจอก อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ 44 35 343 และ 423 ซึ่งมีภาษา “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” การแตกตัว คือ B 123-4 และ C 123-4 ดังแสดงในตาราง

4 วรรณยุกต์ ถิ่นที่มี 4 วรรณยุกต์ คือ “ไทครั้ง-ทัพคล้าย” พุดในตำบลทัพหลวง โดยเฉพาะที่บ้านทัพคล้าย ที่ตำบลหนองบ่มกล้วย

ตารางที่ 6 แสดงเสียงวรรณยุกต์กลุ่ม “ไทครั้ง-ทัพคล้าย”

พยัญชนะต้น	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A ไม่มีรูป	B ◌	C ◌	DL สระยาว	DS สระสั้น
กลุ่มที่ 1		423				44
กลุ่มที่ 2			35	44	35	
กลุ่มที่ 3		343				
กลุ่มที่ 4			44	343	33	

2.4.2 วรรณยุกต์ “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” เสียงวรรณยุกต์ในภาษาสาย “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” แปรแตกต่างกันไปแบ่งได้ตามจำนวนอย่างน้อย 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่ม “ไทครั้ง” 5 วรรณยุกต์ และกลุ่ม “ไทครั้ง” 4 วรรณยุกต์

2.4.2.1 กลุ่ม “ไทครั้ง” 5 วรรณยุกต์ ภาษา “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” ถิ่นที่มี 5 วรรณยุกต์ แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มย่อย

ตามการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ “ไทครั้ง-โคกหม้อ” “ไทครั้ง-สระยายชี” และ “ไทครั้ง-หนองเหม็ด” ดังนี้

1) กลุ่ม “ไทครั้ง-โคกหม้อ” พุดในตำบลโคกหม้อ อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอกัลยาศิริ ในจังหวัดอุทัยธานี มีวรรณยุกต์ ได้แก่ 33 44 42 323 และ 343 ซึ่งไม่มีการแตกตัวในช่อง B 1234 แต่มีการแตกตัว คือ C 1-2-34 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 7 แสดงเสียงวรรณยุกต์กลุ่ม “ไทครั้ง-โคกหม้อ”

พยัญชนะต้น	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A ไม่มีรูป	B ◌	C ◌	DL สระยาว	DS สระสั้น
กลุ่มที่ 1		323		42		
กลุ่มที่ 2				44	42	44
กลุ่มที่ 3		343	33			
กลุ่มที่ 4				33	44	33

2) กลุ่ม “ไทครั้ง-สระยายชี” พุดที่บ้านสระยายชี หมู่ 5 และ 6 ตำบลเนินปอ ที่บ้านหนองโสนเหนือ และบ้านหนองโสนใต้ ตำบลหนองโสน อำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่

33 44 24 42 และ 343 ซึ่งซึ่งไม่มีการแตกตัวในช่อง B 1234 แต่มีการแตกตัว คือ C 123-4 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 8 แสดงเสียงวรรณยุกต์กลุ่ม “ไทครั้ง-สระยายซี”

พยัญชนะต้น	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A ไม่มีรูป	B ◌	C ◌	DL สระยาว	DS สระสั้น
กลุ่มที่ 1		24		42		
กลุ่มที่ 2			33		42	
กลุ่มที่ 3		343		44		35
กลุ่มที่ 4			33		33	

3) กลุ่ม “ไทครั้ง-หนองเหมิต” พูดโดยทั่วไปในจังหวัดกำแพงเพชร โดยเฉพาะที่บ้านหนองเหมิต ตำบลแสนตอ อำเภอขาณุวรลักษบุรี และที่ตำบลทุ่งทราย อำเภอทรายทองพัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ 33 44 24 42 และ 343 ซึ่งมีการแตกตัว คือ B 12-3-4 และ C 1-23-4 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 9 แสดงเสียงวรรณยุกต์กลุ่ม “ไทครั้ง-หนองเหมิต”

พยัญชนะต้น	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A ไม่มีรูป	B ◌	C ◌	DL สระยาว	DS สระสั้น
กลุ่มที่ 1		24		42		
กลุ่มที่ 2			44		42	35
กลุ่มที่ 3		343	33			
กลุ่มที่ 4			44	343	44	

2.4.2.2 กลุ่ม “ไทครั้ง” 4 วรรณยุกต์ ภาษา “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” ถิ่นที่มี 4 วรรณยุกต์ คือ “ไทครั้ง-หัวถนน” พูดที่บ้านหัวถนนกลาง บ้านหัวถนนใต้ และบ้านไคตามุย ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก และอำเภอใกล้เคียง จังหวัดนครสวรรค์ วรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง ได้แก่ 44 42 423 และ 343 ซึ่งไม่มีการแตกตัวในช่อง B 1234 แต่มีการแตกตัว คือ C 1-23-4 ดังแสดงในตาราง (การนับหน่วยเสียงวรรณยุกต์จะนับเฉพาะพยางค์เป็นเท่านั้น เพราะวรรณยุกต์ที่เกิดในพยางค์ตายมักเกิดซ้ำกับพยางค์เป็น นั่นคือ เป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อย (Allotone) ของพยางค์เป็นที่เกิดแบบสลับหลัก (Complementary Distribution)

ตารางที่ 10 แสดงเสียงวรรณยุกต์กลุ่ม “ไทครั้ง-หัวถนน”

พยัญชนะต้น	รูปพยางค์	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
		A ไม่มีรูป	B ◌	C ◌	DL สระยาว	DS สระสั้น
กลุ่มที่ 1		423		42		22
กลุ่มที่ 2			44			
กลุ่มที่ 3		343			44	
กลุ่มที่ 4				42		24

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์และชื่อเรียกชาติพันธุ์ “ไทครั่ง”

กลุ่มวรรณยุกต์ที่แปรตามท้องถิ่นและชื่อเรียกชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันในระดับหนึ่ง กลุ่มวรรณยุกต์ทั้งสองถิ่น คือ “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” และ “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” ทุกถิ่นจะยอมรับว่า เป็น “ลาวครั่ง” ในขณะที่กลุ่มวรรณยุกต์ “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” จะเรียกตนเองว่า “ลาวเวียง” หรือ “ลาวพุทธ” กลุ่มวรรณยุกต์ถิ่น “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” จะเรียก “ไทครั่ง-ห้วยแห้ง” และ

“ไทครั่ง-หลวงพระบาง” ว่า “ลาวกา” และในทางกลับกัน ชื่อนี้กลุ่มวรรณยุกต์ถิ่น “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” ก็ใช้เรียกกลุ่ม “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ กลุ่มวรรณยุกต์ถิ่น “ไทครั่ง-โคกหม้อ” อาจเรียกว่า “ลาวภูม้ง” หรือ “ลาวด่าน” กลุ่มวรรณยุกต์ถิ่น “ไทครั่ง-สระยายชี” อาจเรียกว่า “ลาวซี้ครั่ง” และกลุ่มวรรณยุกต์ถิ่น “ไทครั่ง-ทัพคล้าย” อาจเรียกว่า “ไทขาว” และทุกกลุ่มวรรณยุกต์ในภูมิภาคนี้ พบว่า บุคคลในภูมิภาคอื่นเรียกอาจจะเรียกว่า “ลาวเต่าเหลือง” ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวรรณยุกต์ที่แปรตามท้องถิ่นและชื่อเรียกชาติพันธุ์ “ไทครั่ง”

กลุ่มวรรณยุกต์	ชื่อเรียกชาติพันธุ์	ลาวครั่ง	ลาวซี้ครั่ง	ลาวภูม้ง	ลาวเวียง	ไทขาว	ลาวกา	ลาวพุทธ	ลาวด่าน	ลาวเต่าเหลือง
ไทครั่ง-เวียงจันทน์										
ไทครั่ง-บ้านไร่		x			X		X	X		X
ไทครั่ง-ห้วยแห้ง		x			X		X	X		X
ไทครั่ง-ทัพคล้าย		x			X	X	X	X		X
ไทครั่ง-หลวงพระบาง										
ไทครั่ง-โคกหม้อ		X		X			X		X	X
ไทครั่ง-สระยายชี		X	X				X			X
ไทครั่ง-หนองเหิม		X					X			X
ไทครั่ง-หัวถนน		X					X			X

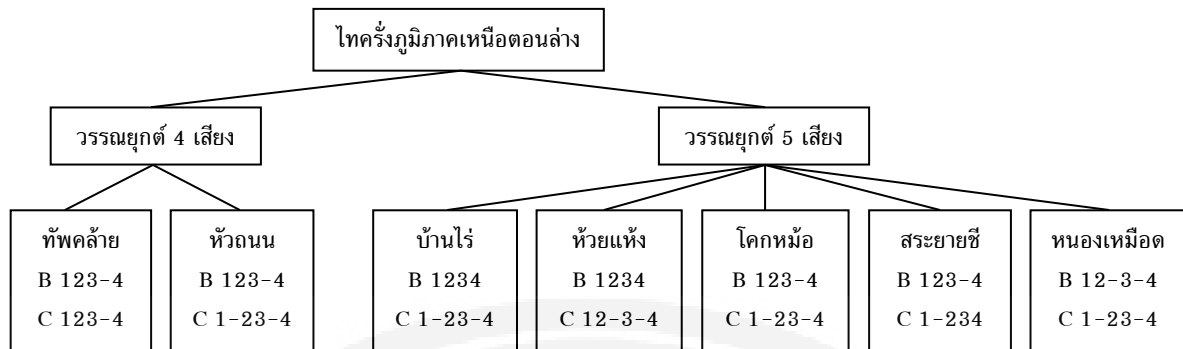
สรุปและอภิปรายผล

บทความวิจัยนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ พบชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั่ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่างอย่างน้อย 171 หมู่บ้านกระจายอยู่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก และสุโขทัย โดยมีอัตลักษณ์ร่วมกันของชาติพันธุ์ “ไทครั่ง” ที่เป็นการบูรณาการจากลักษณะ 4 ประการเป็นอย่างน้อย ได้แก่ คือ 1) ประวัติความเป็นมาจากประเทศลาวเมื่อสองร้อยกว่าปีมาแล้ว 2) ผ้าซิ่นมัดหมี่ต่อตีนจกพื้นสีแดง ซึ่งไม่ปรากฏในวัฒนธรรมไทอื่นๆ ในภูมิภาคเหนือตอนล่าง 3) ชื่อเรียกที่ทุกถิ่นยอมรับคือ “ลาวครั่ง” และถูกเรียกจากบุคคลถิ่นอื่นๆ ว่า “ลาว

เต่าเหลือง” ด้วยเช่นกัน และ 4) ระบบเสียงวรรณยุกต์ที่มีลักษณะการแตกตัวร่วมกัน คือ ช่อง A 1-234 และ B 1234

อย่างไรก็ตามก็ยังมีหลากหลายในเรื่องของถิ่นที่มาในประเทศลาว ซึ่งทำให้สามารถแบ่งเป็น 2 สาย ได้แก่ “ไทครั่ง-เวียงจันทน์” และ “ไทครั่ง-หลวงพระบาง” ความหลากหลายในเรื่องชื่อเรียกชาติพันธุ์ ซึ่งมีถึง 9 ชื่อ ได้แก่ “ลาวครั่ง” “ลาวซี้ครั่ง” “ลาวภูม้ง” “ลาวเวียง” “ไทขาว” “ลาวกา” “ลาวพุทธ” “ลาวด่าน” และ “ลาวเต่าเหลือง”

นอกจากนี้ “ไทครั่ง” ทั้งสองสาย ก็มีเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันออกไปอีก ในแต่ละกลุ่มที่กระจายอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ แสดงได้ดังในรูป

รูปที่ 27 การจำแนกภาษาไทครั้งภาคเหนือตอนล่างโดยใช้เสียงวรรณยุกต์

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่า “ไทครั้ง-บ้านไร่” และ “ไทครั้ง-ห้วยแห้ง” ไม่มีการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในช่อง B ยังคงรักษาอัตลักษณ์เดิมไว้ได้มาก ส่วน “ไทครั้ง-ทัพคล้าย” “ไทครั้ง-ห้วนน” “ไทครั้ง-โคกหม้อ” และ “ไทครั้ง-สระยาซี” เป็นลาวที่แปรไปทั้งหมดเนื่องจากการแตกตัวในช่อง B เพียงแต่มีจำนวนวรรณยุกต์ไม่เท่ากัน ส่วน “ไทครั้ง-หนองเหมือด” มีอัตลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างออกไปไม่เหมือนใคร

ชาติพันธุ์ “ไทครั้ง” ในประเทศไทย นอกจากที่พบในภูมิภาคเหนือตอนล่าง กว๋าร้อยชุมชน/หมู่บ้านนั้น หากรวมกับงานวิจัยของ Burusphat et al. (2011) ซึ่งพบชุมชน/หมู่บ้าน “ไทครั้ง” กว่า 300 หมู่บ้านในจังหวัดในภูมิภาคตะวันตก เช่น กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม และสุพรรณบุรี ก็จะได้เกือบ 500 หมู่บ้าน ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมจังหวัดทางภาคกลางตอนบน เช่น อุดรธานี อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท ลพบุรี ฯลฯ ซึ่งเป็นทางผ่านของการอพยพจากภาคกลางสู่ภาคเหนือ อันเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีการสำรวจถึงจำนวนหมู่บ้านที่ชัดเจน จึงนับว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่กระจายอยู่ทั่วไปในประเทศไทยนับจากภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคเหนือ สร้างความหลากหลายทางภาษาและชาติพันธุ์ไทในประเทศ ไทย สอดคล้องกับที่ Premarat, (2004) ได้กล่าวเกี่ยวกับความหลากหลายของภาษาและชาติพันธุ์ ว่าเป็นทรัพยากรล้ำค่าหรือปัญหาที่แก้ไม่ตก เนื่องจากภาษาตระกูลไท (Tai Language Family) มีจำนวน 24 กลุ่มภาษา มีผู้พูดเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ คือ จำนวนร้อยละ 94 และกระจายอยู่ทั่วทั้งประเทศ

อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ “ไทครั้ง” ด้านประวัติที่มาและผ้าทอมือนั้น แสดงเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ และสามารถใช้เป็นแนวทางสำคัญในการสืบหาชุมชน/หมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวในภูมิภาคเหนือตอนล่าง แม้ว่า

กลุ่มชาติพันธุ์นี้จะมีที่มาแตกต่างกัน คือ จากเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง ทำให้แตกเป็นสองสายอย่างชัดเจน คือ “ไทครั้ง-เวียงจันทน์” และ “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” แต่ก็มีลักษณะการทอผ้าที่ถือเป็นหนึ่งเดียว และเด่นกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เรียกได้ว่า มีชาว “ไทครั้ง” อยู่ได้ก็ต้องมีการทอผ้าหรือผ้าทอหลงเหลือให้เห็นอยู่ ณ ที่นั้นเสมอ แม้ว่าบางชุมชนได้เลิกทอผ้าไปแล้วก็ยังมีประวัติหรือร่องรอยการทอผ้าปรากฏอยู่ จึงสมกับที่ได้รับสมญานามว่า เป็น “ผู้ให้” และ “ผู้สืบทอด” วัฒนธรรมทอผ้าของบรรพชนเอเชียอาคเนย์ ดังที่ได้กล่าวไว้ใน Sattayawattana (1997)

กลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั้ง” ในภูมิภาคนี้ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางด้านภาษาความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไท คือ ระบบเสียงวรรณยุกต์ไว้ได้อย่างค่อนข้างชัดเจน ดังที่เป็นที่รู้จักของชาวไทยท้องถิ่นแวดล้อมว่า ชาว “ไทครั้ง” พูดเสียงสูง ไม่ว่าจะไปที่ใดหากมีคนถามว่าเป็นลาวอะไร ก็จะตอบเป็นเสียงค่อนข้างสูงเหมือนกัน คือ “ลาวคั้ง” /la:w 343 k^han 44/ การที่งานวิจัยนี้ พบว่า “ไทครั้ง-หลวงพระบาง” บางถิ่นยังอาจเรียกว่า “ลาวดำน” เนื่องจากมีสำเนียงคล้ายกับอำเภอด่านซ้ายนั้น สอดคล้องกับที่ Brown (1975) ได้ใช้ลักษณะการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์จัดกลุ่มภาษาลาวที่อำเภอด่านซ้ายว่าอยู่ในกลุ่มหลวงพระบาง นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ Pankhuenkhat (1988). ที่จัดภาษาลาวตามการแตกตัวของวรรณยุกต์ในกลุ่ม A 1-234 ดังที่งานวิจัยนี้ได้พบว่า ภาษา “ไทครั้ง” ทั้งสองสายก็มีอัตลักษณ์วรรณยุกต์ คือ A 1-234 ด้วยเช่นกัน อีกทั้งยังพบว่า ภาษา “ไทครั้ง” ทั้งสองสายมีจำนวนเสียงวรรณยุกต์ได้ทั้ง 4 และ 5 เสียง สอดคล้องกับที่ Pankhuenkhat (1988). ที่พบว่าภาษาลาวบางถิ่นมี 4 วรรณยุกต์ และบางถิ่นมี 5 วรรณยุกต์ด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยคาดหวังว่า งานวิจัยนี้นอกจากจะสามารถเป็นคำตอบหนึ่งของความไม่ชัดเจนหรือข้อสรุปแนวทางหนึ่งในเรื่องของชาติพันธุ์ไทครั้งภูมิภาคเหนือตอนล่าง เพื่อให้ นักวิชาการที่สนใจตลอดจนชมรมอนุรักษ์และสืบสาน ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้านได้นำไปใช้อ้างอิงในการ ดำเนินการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญากลุ่มชาติพันธุ์ ต่อไปแล้ว ยังจะสามารถทำให้เกิดการศึกษาวิจัยที่ต่อยอด ออกไป เช่น การนำระบบความแตกต่างด้านวรรณยุกต์ไป จัดทำแผนที่ภาษาชาติพันธุ์ “ไทครั้ง” ในภูมิภาคเหนือ ตอนล่าง ซึ่งยังไม่ได้มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยจาก งานวิจัยที่เคยทำเมื่อประมาณ 20 กว่าปีมาแล้ว เช่น Ngawrangsi et al. (1993) และการศึกษาภาคสนามของ งานวิจัยนี้พบเอกสารภาษาลาวโบราณมากมาย เช่น ตำรายา สมุนไพร นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ฯลฯ ทั้งที่เขียนใน ใบลานหรือเอกสารเก่า และยังมีปราชญ์ชาวบ้านที่ยังสามารถ แปลภาษาลาวโบราณได้ จึงน่าจะเป็นแหล่งข้อมูลศึกษาให้กับ นักการศึกษาวิจัยด้านมนุษยวิทยา คติชนวิทยา ภาษาศาสตร์ เภสัชกรรม และอื่นๆ ทั้งในเชิงอนุรักษ์และพัฒนาต่อไป นอกจากนี้ วัฒนธรรมการตั้งบ้านเรือนและวัดวาอาราม ประเพณี และผลิตภัณฑ์พื้นบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ “ไทครั้ง” ในภูมิภาคเหนือตอนล่างที่รวมถึงวัฒนธรรมผ้าทอที่สวยงาม โดดเด่น ซึ่งได้รับการพัฒนาและปรากฏในรูปของศูนย์ วัฒนธรรมหลายแห่งนั้น อยู่ท่ามกลางธรรมชาติแวดล้อมที่ สวยงาม ซึ่งเป็นป่าที่สมบูรณ์ ภูมิประเทศลักษณะภูเขาที่ สวยงาม อีกทั้ง มีถ้ำน้อยใหญ่มากมาย จึงเป็นที่น่าสนใจ หากได้รับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชาติพันธุ์เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ซึ่งการศึกษา วิจัยนี้สามารถนำไปศึกษาต่อยอดเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นใน ด้านการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง

References

- Areechongcharoen, S. & Viengsima, M. (2013). *A Study of Ancient Woven Design of Lao Khrang Baan Kokmo Uthai Thani Province*. Bangkok: Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.
- Brown, J. M. (1975). The great tone split: did it work in two opposite ways. In J. G. Harris, & J. R. Chamberlain (Eds.), *Studies in Tai linguistics in honor of William J. Gedney*, 33-48. Central Institute of English Language.
- Burusphat, S., Deepadung, S., Suraratdecha, S., Patpong, P., Arsmi, N., & Setapong, P. (2011). *Language Uses and Attitudes towards Languages and Ethnic Tourism of Ethnic Groups in the Western Region of Thailand*. Nakon Pratom: Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University.
- Chongkasikit, S. (2010). Laothian Thais. *Journal of Ethnic-group Cultural Conservation*, 2(2). 9-14.
- Decha, W. (1987). *A Comparison Study among Phonological Systems of the Six Tai Languages Spoken in Tha Tako District, Nakorn Sawan Province*. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok.
- Gedney, W. J. (1972). A checklist for determining tones in Tai dialects. In J. G. Harris and J. R. Chamberlain (Eds.), *Studies in Linguistics in honor of George L. Trager*, 423-437. Central Institute of English Language.
- Kamman, W. (1992). *Lao Khrang Phonological System at Ban Rai District, Uthai Thani Province*. (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok.
- Nakorn, C. (2001). *Word Syntactic System in Lao Khrang Ban Wanglao, Nongkrot Subdistrict, Meang District, Nakorn Sawan Province*. (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok.
- Ngawrangsi, K., Onseng, P., Singnoi, U., & Jiranantanaporn, S. (1993). *Language Map in the Lower Northern Part*. Phitsanulok: Srinakarinwirot University Phitsanulok.

- Office of Ethnic Affairs, Department of Social Development and Welfare. (n.d.). *Various Ethnic Thais*. Bangkok: Office of Ethnic Affairs.
- Pankhuenkhat, R. (1988). *Tai Dialects*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya.
- PreaW Sz. (2015). *At Hup Pa Tat*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=9nIOp5h0CIY>
- Premssirat, S. (2004). A Variety of Languages and Ethnicity: Precious Resource or Irreparable Problem. *Journal of Language and Culture*, 23(2), 15-24.
- Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre. (2013). Data Base of Ethnic Groups in Thailand (Online). Retrieved from http://www.sac.or.th/databases/ethnic/Content/Information/ref_laokhrang.html
- Rattanahong, P. (n.d.). *Lao Culture*. (Y. Khansingha, Trans, 2016). Lao People's Democratic Republic: Ministry of Culture Press.
- Sattayawattana, C. (1997). Where is Lao Khrang? Where are they from? In C. Samutwanit, & C. Sattayawattana (Eds.). *Following Sawatdiga: Detecting the Origin of Tai-Lao*, 33-37. Bangkok: Tawan-ok Printing House.
- Thawornpat, M. & Chawsuan, E. (2005). *Encyclopedia of Ethnic Groups in Thailand: Lao Khrang*. Bangkok: Ek Pim Thai.
- Watcharaporn, W. (1991). *A Study of Final Particles in Law Khrang*. (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.
- Wattanaprasert, K. & Liamprawat, S. (1988). *The Phonology of Lao Dialects in Thachin River Basin*. Nakhon Pathom: Silapakorn University Press.
- Wongwipak, C. (1989). *A Study of Local History and Cultural Assimilation: A Case Study of Lao Khrang Uthong, Suphanburi Province*. Bangkok: Anthropology Department, Silapakorn University.